GWASG PRIFYSGOL CYMRU
UNIVERSITY OF WALES PRESS

GWASG PRIFYSGOL CYMRU – GWEITHDREFNAU COMISIYNU

Mae llyfrau GPC yn seiliedig ar ymchwil academaidd; mae'n hanfodol eu bod yn cael adolygiad cadarnhaol gan gymar cyn cael eu cyhoeddi, er budd y sefydliad ysgolheigaidd, ac yn fwy eang, er budd cymdeithas yn gyffredinol. Yn y DU, mae cysylltiad annatod rhwng y byd academaidd a chyhoeddi ffrwyth ymchwil er mwyn bodloni gofynion megis y Fframwaith Rhagoriaeth Ymchwil, lle mae adrannau prifysgol yn gorfod cyhoeddi allbynnau ymchwil i'w gwerthuso ar gyfer cynhyrchu dangosyddion rhagoriaeth ymchwil cadarn ledled y DU ym mhob disgyblaeth, a darparu sail ar gyfer dosbarthu cyllid yn bennaf drwy gyfeirio at ragoriaeth ymchwil.

Mae GPC hefyd yn cyhoeddi nifer fach o lyfrau gan bobl nad ydynt yn academyddion sydd wedi'u bwriadu ar gyfer y darllenydd cyffredinol; mae'r rhain yn ddarostyngedig i'r un prosesau â llyfrau academaidd, gan ei bod yn hanfodol eu bod yn gywir ac yn gydlynol, er bod cwestiynau'r adolygiad cymar yn wahanol i'r rheini ar gyfer ymchwil academaidd.

Mae **Prosesau a Gweithdrefnau Comisiynu**'n mapio ac yn cofnodi'r syniad cychwynnol o'r cam trafod cynnar hyd at ddatblygu a chaboli'r cynnig, cymeradwyaeth ffurfiol, y contract a throsglwyddo'r llawysgrif, gan gadw at arferion gorau yn unol â gweithdrefnau comisiynu academaidd safonol.

Caiff cynigion a llawysgrifau eu hadolygu gan gymheiriaid yn ystod y cam Comisiynu. **Mae'r broses adolygu gan gymheiriaid yn ganolog mewn cyhoeddi academaidd**. Mae'n profi dilysrwydd a chyfanrwydd yr ysgolheictod a thrwy hynny gynnal safonau uchel ar gyfer cyhoeddi academaidd. Mae adolygu trwyadl a llym gan gymheiriaid (ynghyd â swyddogaethau eraill sy'n ffurfio'r broses gyhoeddi academaidd, megis gwerthoedd golygu a chynhyrchu uchel, a marchnata a dosbarthu byd-eang) yn ychwanegu gwerth i waith ysgolheigaidd, a thrwy hynny'n sicrhau iddo nod ansawdd clir fel sy'n briodol i'w farchnad arfaethedig.

Gwerthuso Cynigion

Pan dderbynnir cynnig am deitl newydd, boed yn ffurfiol ar ffurf Holiadur Cynnig, neu ar ffurf trafodaeth anffurfiol, ceir nifer o gwestiynau sylfaenol sy'n ffurfio ac yn pennu llwyddiant y cynnig neu beidio wrth gael ei drosi'n endid cyhoeddedig:

1. A yw'r cynnig yn addas i GPC fel gwasg academaidd ym maes y dyniaethau a'r gwyddorau cymdeithasol?
2. Os felly, a yw'r cynnig yn bodloni gofynion cynllun busnes a strategaeth gomisiynu GPC?

Caiff pob cynnig ei gyflwyno fel hyn yn y Cyfarfod Comisiynu misol.

Y Cyfarfod Comisiynu

- Ysgogir gan yr Adran Comisiynu
- Yr Adran Comisiynu, yr Adran Gwerthiant a Marchnata a Chyfarwyddwr GPC sy'n bresennol yn bennaf
- Yr Adran Comisiynu'n cyflwyno agenda o deitlau posibl
- Yr Adran Comisiynu'n cyflwyno'r cynnig, a drafodir gyda chydweithwyr, gan arwain at y rhesymau dros/yn erbyn cyhoeddi
- Os yw'n gynnig dichonadwy, trafodir amryw faterion: potensial gwerthiant yn y maes pwnc, fformat arfaethedig (clawr caled neu glawr papur), pris adwerthu a hawliau atodol
- Gall yr Adran Gwerthiant a Marchnata gynnal ymchwil marchnad i faes cyhoeddi penodol o ganlyniad i ymholiadau yn y cyfarfod hwn
- Codir trafodaethau am adfywio ôl-restrau posibl yn y fforwm hwn
- Gwneir penderfyniadau yn y fforwm hwn a ddylid symud i'r cam nesaf drwy geisio adolygiad cymar i'r cynnig, a ddylid holi am ragor o wybodaeth cyn gwneud penderfyniad, neu a ddylid gwrthod y teitl. Os caiff ei wrthod, cysylltir â'r darpar awdur a'i hysbysu am y penderfyniad, gyda'r rhesymau sy'n sail i'r penderfyniad.

Asesu'r Cynnig

- Os penderfynir y dylid cyflwyno cynnig i'w adolygu gan gymar, cysylltir â'r awdur / Golygyddion y Gyfres i'w hysbysu. Ni ddatgelir pwy yw'r darllenydd er mwyn sicrhau bod yr adroddiad yn wrthrychol ac yn deg. Caiff ymagwedd 'hyd braich' ei mabwysiadu i sicrhau tegwch a diffyg tuedd: er enghraifft ni chaiff cynnig ei anfon at ddarllenydd yn yr un brifysgol â'r darpar awdur.

- Comisiynir unigolyn awdurdodol a berchir yn y maes pwnc penodol i gyflawni'r adolygiad cymar. Gofynnir i'r darllenydd ddarparu adroddiad ar sail y cwestiynau canlynol:

  - *Ydy'r cynnig yn meddu ar gydlyniad deallusol ac ydy'r cydbwysedd rhwng y penodau'n rhesymol?*
  - *Oes unrhyw fylchau yn yr ymdriniaeth arfaethedig?*
  - *Ydy'r cynnig yn torri tir newydd?*
  - *Oes unrhyw destunau sy'n cystadlu?*
  - *Ydy'r cynnig yn addas i'w gyhoeddi gan wasg prifysgol?*
  - *Oes gennych chi unrhyw syniadau am y farchnad ar gyfer llyfr o'r fath?*

  Yna gofynnir i'r darllenydd wneud argymhelliad clir a diamwys am y cynnig:

  - *Argymhellaf yn gryf y dylai GPC gyhoeddi'r cynnig hwn.*
  - *Credaf y dylid cyhoeddi'r cynnig yn dilyn ymgorffori diwygiadau/yn amodol ar ystyriaeth bellach.*
  - *Ni chredaf y dylai GPC gyhoeddi'r cynnig.*

- Os argymhellir na ddylid cyhoeddi'r cynnig, caiff y cynnig ei wrthod. Mae'r Adran Comisiynu'n cysylltu â'r awdur gyda chopi o'r adolygiad a'r rhesymau pam y cafodd ei wrthod.

- Os argymhellir y dylid cyhoeddi'r cynnig, anfonir yr adroddiad at yr awdur ac fe'i hysbysir y caiff cymeradwyaeth ffurfiol ei cheisio gan Grŵp Gweithredol GPC i gyhoeddi'r teitl.

- Os argymhellir y dylid cyhoeddi'r cynnig yn amodol ar ymgorffori diwygiadau/yn amodol ar ystyriaeth bellach, anfonir yr adroddiad at yr awdur a gofynnir a yw'n fodlon/yn gallu gwneud y newidiadau arfaethedig; os felly gofynnir i'r awdur ymateb i'r adroddiad ac esbonio'n glir pa ddiwygiadau a gaiff eu gwneud a sut y cânt eu cyflawni a'u hymgorffori. Yna anfonir ymateb yr awdur at y darllenydd, gan ofyn a all wneud argymhelliad diamwys i gyhoeddi, ar sail ymateb yr awdur. Os felly, hysbysir yr awdur y caiff cymeradwyaeth ffurfiol ei cheisio gan Grŵp Gweithredol GPC i gyhoeddi'r teitl. Os na all wneud, tynnir y cynnig yn ôl ar y cam hwn.

Cymeradwyaeth Weithredol

i) Panel Golygyddol

- Unwaith y bydd cynnig wedi'i gymeradwyo ar gyfer ei gyhoeddi, mae'r Adran Comisiynu'n paratoi Naratif i'r Cynnig a Chyllideb ar gyfer pob cynnig. Os oes angen cyllid, gofynnir i awduron sicrhau cyllid gan eu hadran (e.e. cyllid CCAUC a ail-ddyrennir lle bo ar gael/ffynonellau eraill)
- Caiff cyllideb (a ddarperir gan yr Adran Cynhyrchu) ei pharatoi ar sail meini prawf ariannol gofynnol GPC, h.y. er bod GPC yn wasg nid-er-elw, dylai'r costau cyhoeddi sicrhau canlyniad sy'n adennill costau o leiaf
- Mae rhagamcaniadau gwerthiant y Gyllideb yn seiliedig ar werthiant teitlau tebyg. Yna caiff cyllidebau eu cytuno gyda'r Cyfarwyddwr ar sail eu hasesiad o werthiant dros rediad argraffu o ddwy flynedd.
- Anfonir pob Naratif Cynnig at Gadeirydd y Panel Golygyddol ac at ddau aelod unigol o'r Panel Golygyddol; mae Aelodau'r Panel yn derbyn Naratifau Cynnig sy'n cydweddu â'u diddordebau academaidd cyn belled ag y bo'n bosibl. Nid oes unrhyw aelod o'r Panel Golygyddol yn derbyn Cynnig gan aelod o'u Hadran neu gynnig am gyfres y mae'r Aelod o'r Panel Golygyddol yn Olygydd arni.
- Gofynnir i'r Panel Golygyddol wneud argymhelliad o blith y canlynol:
    - **Argymhellaf gyhoeddi'r cynnig hwn.** Rhagor o sylwadau (os o gwbl); neu
    - **Mae angen rhagor o wybodaeth arnaf cyn gwneud penderfyniad**

- Mae’r wybodaeth sydd ei hangen fel a ganlyn; neu
- **Nid wyf yn argymell cyhoeddi’r cynnig hwn.** Nodwch y rheswm/rhesymau

- Os na chymeradwyir Cynnig i’w gyhoeddi, bydd yr Adran Comisiynu’n hysbysu’r awdur er mwyn trafod gyda’r awdur.
- Os daw cais am ragor o wybodaeth cyn gwneud penderfyniad, bydd yr Adran Comisiynu’n cysylltu â’r Awdur a’r Aelod o’r Panel Golygyddol ynghylch y wybodaeth sydd ei hangen. Yna bydd yr aelod o’r Panel Golygyddol yn gwneud penderfyniad ar sail y wybodaeth a ddaw i law.

ii) Cyfarfod Cymeradwyo Cynigion GPC

- Caiff cynigion a argymhellir gan y Panel Golygyddol eu cyflwyno’n ffurfiol, ynghyd â’r Gyllideb, yng Nghyfarfod Cymeradwyo Cynigion GPC sy’n cwrdd yn rheolaidd. Nod y cyfarfod yw ceisio cymeradwyaeth ffurfiol i gyhoeddi’r llyfr
- Os ceir cymeradwyaeth, cysylltir â’r awdur i’w hysbysu yn dilyn y cyfarfod
- Caiff contract ei ddrafftio a’i lofnodi gan yr awdur a’r Cyfarwyddwr; mae’r contract yn nodi manylion y llawysgrif o ran teitl, nifer o eiriau, dyddiad cyflenwi ac ati
- Anfonir canllawiau arddull GPC gyda’r contract at yr awdur a disgwylir y caiff y llawysgrif ei chyflwyno yn defnyddio arddull y tŷ

Cyflwyno Llawysgrif

- Anfonir y llawysgrif at y darllenydd a luniodd yr adroddiad ar y Cynnig i gael adroddiad ar y llawysgrif. Mae’r llawysgrif hefyd yn cael **Adolygiad Golygyddol** i sicrhau bod y llawysgrif yn arddull y tŷ. Os yw’r llawysgrif yn sylweddol wahanol i arddull y ty, bydd gofyn i’r awdur wneud unrhyw addasiadau angenrheidiol cyn cyflwyno’r fersiwn terfynol. Ar y cam hwn gofynnir i’r awdur gyflwyno **cadarnhad ysgrifenedig o unrhyw ganiatâd** sydd ei angen i atgynhyrchu delweddau/detholiadau testun yn y llyfr.

  Gofynnir i’r darllenydd ddarparu adroddiad yn seiliedig ar y cwestiynau canlynol:

- *Ydy'r llawysgrif yn meddu ar gydlyniad deallusol ac ydy'r cydbwysedd rhwng y penodau'n rhesymol?*
- *Oes unrhyw fylchau yn yr ymdriniaeth?*
- *Ydy'r llawysgrif yn torri tir newydd?*
- *Oes unrhyw destunau sy'n cystadlu?*
- *Ydy'r llawysgrif yn addas i'w chyhoeddi gan wasg prifysgol?*
- *Oes gennych chi unrhyw syniadau am y farchnad ar gyfer llyfr o'r fath?*

- Yna gofynnir i'r darllenydd wneud argymhelliad clir a diamwys am y cynnig:
  - *Argymhellaf yn gryf y dylai GPC gyhoeddi'r llawysgrif hon.*
  - *Credaf y dylid cyhoeddi'r llawysgrif yn dilyn ymgorffori diwygiadau/yn amodol ar ystyriaeth bellach.*
  - *Ni chredaf y dylai GPC gyhoeddi'r llawysgrif.*
- Os argymhellir y dylid cyhoeddi, anfonir copi o'r adroddiad at yr awdur gyda chais i'r awdur wneud gwiriadau terfynol i'r llawysgrif cyn ei chyflwyno. Pan ddaw i law, caiff y llawysgrif ei gwirio i sicrhau ei bod yn bodloni manylebau'r contract o ran hyd, nifer o ddarluniau, caniatâd ac ati. Caiff ei hail-gyllidebu i benderfynu'n derfynol ar y pris, y fformat a'r rhediad argraffu
- Os argymhellir y dylid cyhoeddi yn dilyn ymgorffori diwygiadau/yn amodol ar ystyriaeth bellach, anfonir copi o'r adroddiad at yr awdur a gofynnir a yw'n fodlon/gallu ymgorffori awgrymiadau'r darllenydd. Os yw'r awdur yn ymateb yn gadarnhaol caiff y llawysgrif ddiwygiedig ei hailgyflwyno i'r darllenydd gyda chais i ailasesu'r llawysgrif a gwneud argymhelliad fel y nodir uchod
- Os na argymhellir y dylid cyhoeddi'r llawysgrif, hysbysir yr awdur yn ffurfiol am hyn ac anfonir copi o adroddiad y darllenydd. Yna cyflwynir y mater i Fwrdd Ymgynghorol y Wasg i'w drafod a'i gofnodi.

Trosglwyddo'r Llawysgrif: Cyfarfod Trosglwyddo

- Ysgogir gan yr Adran Comisiynu pan fydd llawysgrifau'n cael eu trosglwyddo'n ffurfiol i'r Adran Cynhyrchu
- Yr Adrannau Gwerthiant a Marchnata, Cynhyrchu a Chomisiynu yn bresennol
- Cytunir ar amserlen cyhoeddi
- Yna bydd yr Adran Gwerthiant a Marchnata'n anfon Holiadur Marchnata at yr awdur, sy'n sbarduno cylch cyhoeddusrwydd a gwerthiant y llyfr (dyrannu ISBN/dosbarthu data llyfryddol i asiantaethau llyfryddol, cyflenwyr llyfrgelloedd ac ati/AIs, catalogau, taflenni'n cael eu paratoi)

Cyn Argraffu

- Cyllidebir y llawysgrif unwaith eto cyn argraffu ar sail amcangyfrif gan yr Adran Cynhyrchu; unwaith y caiff gymeradwyaeth y Cyfarwyddwr, anfonir y llyfr i'r wasg, cyflenwir copïau i GPC a chânt eu gwirio gan y Rheolwr Cynhyrchu; llofnodir y Memo Cyhoeddi gan y Rheolwr Cyhoeddi a'r Cyfarwyddwr, a chaiff y llyfr ei ryddhau i ddosbarthwyr GPC; mae cyhoeddi ffurfiol yn digwydd.